

חק לישראל – פרשת נח יום ד'

תורה – בראשית פרק ז'

(ב) מכל הבהמה הטהורה תקח לה שבעה שבעה איש ואשתו ומן הבהמה אשר לא טהרה הוא שנים איש ואשתו: (ב) מכל הבהמה הטהורה תקח לה שבעה שבעה איש ואשתו ומן הבהמה אשר לא טהרה הוא שנים איש ואשתו: (ג) מכל בעיירא דכיא תסב לה שבעא שבעא דכר ונקבא ומן בעיירא דלא איתהא דכיא היא תרין דכר ונקבא:

(ג) גם מעוף השמים שבעה שבעה זכר ונקבה לחיות זרע על פני כל הארץ: (ג) גם מעוף השמים שבעה שבעה זכר ונקבה לחיות זרע על פני כל הארץ: (ג) אף מעופא דשמיא שבעא שבעא דכר ונקבא לקימא זרעא על אפי כל ארעא:

(ד) כי לימים עוד שבעה אנכי ממטיר על הארץ ארבעים יום וארבעים לילה ומחיתי את כל היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה: (ד) כי לימים עוד שבעה אנכי ממטיר על הארץ ארבעים יום וארבעים לילה ומחיתי את כל היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה: (ד) ארי לזמן יומין עוד שבעא אנא מחת מטרא על ארעא ארבעין ימין וארבעין לילון ואמחי ית כל יקומא די עבדת מעל אפי ארעא:

(ה) ויעש נח ככל אשר צוהו יהוה: (ה) ויעש נח ככל אשר צוהו יהוה: (ה) ועבד נח ככל די פקדיה יי:

(ו) ונח בן שש מאות שנה והמבול היה מים על הארץ: (ו) ונח בן שש מאות שנה והמבול היה מים על הארץ: (ו) ונח בר שת מאה שנין וטופנא הוה מיא על ארעא:

(ז) ויבא נח ובניו ואשתו ונשי בניו אתו אל התבה מפני מי המבול: (ז) ויבא נח ובניו ואשתו ונשי בניו אתו אל התבה מפני מי המבול: (ז) ועאל נח ובנהי ואתתיה ונשי בנהי עמיה לתבותא מן קדם מי טופנא:

רש"י

(ב) הטורה – העתידה להיות טהורה לישראל למדנו שלמד נח תורה (עירובין יח): שבעה שבעה – כדי שיקריב מהם קרבן בלאתו:

(ג) גם מעוף השמים וגו' – בטורים הכתוב מדבר ולמד סתום מן המפורש:

(ד) כי לימים עוד שבעה – (סנהדרין קח) אלו ז' ימי אצלו של מתושלח הדדיק שחם הקב"ה על כבודו ועכב את הפורענות לא חשבו שנתיו של מתושלח ותמלא שם כלים

(ה) ויעש נח – זה ביאתו לחיבה: (ז) נח ובניו – האנשים לצד והנשים לצד לפי שנאסרו בתשמיש המטה מפני שהעולם שרוי בלעז: מפני מי המבול – אף נח מקטני אמנה היה מאמין ואינו מאמין שיבא המבול ולא נכנס לחיבה עד שדחקו והמיס:

נביא – ישעיה פרק נד' א' ו'

(א) רני עקרה לא ילדה פצחי רנה וצהלי לא חלה כי רבים בני שוממה מפני בעולה אמר יהוה: (א) שבחי ירושלם דהות כאתא עקרה דלא ילדת בועי תושבתתא ודוצי דהות כאתא דלא עדיאת ארי סגיאין יהון בני ירושלם צדיתא מבני כרכא יתיבתא אמר יי:

חק לישראל – פרשת נח יום ד'

- (ב) הֲרַחֲבֵי מְקוֹם אֶהְלֶךְ וַיִּרְעוּת מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ יִטוּ אֶל תַּחֲשֵׁכֵי הָאָרֶזִי מִיַּתְרֶיךָ וַיִּתְדַתְּךָ תִּזְקִי: (ב) אַפְתִּי אֶתֶר בֵּית מִיִּשְׂרָאֵל וּמִקְרוֹי אֲרַעִיךָ יִתְבִּי לֹא תִמְנַעִין אֲסַגָּא עִם מִשְׁרֵיתֶיךָ וּשְׁלֹטוֹנֶיךָ תִּקְיִי:
- (ג) כִּי יִמִּין וּשְׂמֹאל תִּפְרָעִי וְזָרְעֶךָ גּוֹיִם יִירָשׁ וְעָרִים נְשִׁמוֹת יוֹשִׁיבוּ: (ג) אֲרִי לְדִרּוֹמָא וּלְעִפּוֹנָא תִתְקַפִּין וּבִגְדֵי עֵמֶמִין יִירְתוּן וּקְרוֹי דְעִדִּין יִיתְבוּן:
- (ד) אֶל תִּירָאִי כִּי לֹא תִבוֹשִׁי וְאֶל תִּפְלָמִי כִּי לֹא תִחְפִּירִי כִּי בִשְׁתַּ עֲלוֹמֶיךָ תִשְׁכַּחִי וְחִרְפַּת אֲלִמְנוּתֶיךָ לֹא תִזְכְּרִי עוֹד: (ד) לֹא תִדְחִלִין אֲרִי לֹא תִבְהַתִּין וּלֹא תִתְכַנַּעִין אֲרִי לֹא תִתְכַלְמִין אֲרִי בְהַתַּת עוֹלְמוֹתֶיךָ תִתְנַשִּׁין וְחִסּוּרֵי אֲרַמְלוּתֶיךָ לֹא תִדְכְּרִין עוֹד:
- (ה) כִּי בַעֲלֶיךָ עֲשִׂיךָ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ וְגֵאֲלֶךָ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל אֱלֹהֵי כָל הָאָרֶץ יִקְרָא: (ה) אֲרִי מִרְיָךְ דְעִבְדִּיךָ יִי צְבָאוֹת שְׁמָה וּפְרָקֶיךָ קְרִישָׁא דִישְׂרָאֵל אֱלֹהֵי כָל אֲרַעָא יִתְקִרִי:
- (ו) כִּי כַּאֲשֶׁה עֲזוּבָה וְעִצּוּבַת רוּחַ קְרָאךָ יְהוָה וְאַשְׁתַּ נְעוּרִים כִּי תִמְאָס אָמֹר אֲלֹהֶיךָ: (ו) אֲרִי כַּאֲתָא שְׁבִיקָא וְעִיקַת רוּחַ עֲרַעַךְ שְׁכַנְתָּא דִּי וְכַאֲתָא עוֹלְמִין דַּאֲתַרְחַקַת אָמֹר אֱלֹהֶיךָ:

רש"י

- (א) רני עקרה – ירושלים אשר היתה כלל ילדה. לא חלה – לשון לידה הוא שהיולדת על ידי חיל וחבל' יולדת. מזני בעולה – בת אדום:
- (ב) יטו – למרחוק. מיתריך – הם חבלים דקים החלום כשולי אהלם וקושרי' ציחדות
- שקורין קביל"ם בלע"ז ותוקעין בארץ:
(ג) תפרולי – תגברו:
(ד) עלומיך – נעורייך:
(ו) כי תמאס – כשתמאס פעמים שכוּעס עליה מעט:

כתובים – משלי פרק ב' ט'-יד'

- (ט) אֲזוּ תִבִּין צְדָק וּמִשְׁפָּט וּמִיִּשְׂרָיִם כָּל מַעְגָּל טוֹב: (ט) הִידִין תִּתְבִּין צְדָקָא וְדִינָא וְתִרְיָצוּתָא דְכָל שְׁבִלֵי שְׁפִירִי:
- (י) כִּי תִבּוֹא חֲכָמָה בְּלִבְךָ וְדַעַת לְנַפְשֶׁךָ יִנְעָם: (י) אֲרִי תַעוֹל חֲכַמְתָּא לְלִבְךָ וַיִּדְעִיתָא לְנַפְשֶׁךָ יִבְסָם:
- (יא) מִזְמָה תִשְׁמֹר עֲלֶיךָ תִבּוֹנָה תִנְעָרְפָה: (יא) תִרְעִיתָא תִנְטוֹר עֲלֶיךָ בִיּוֹנְתָא תִנְעָרְךָ:
- (יב) לֹאֲעִילֶךָ מִדְּרֹךְ רָע מֵאִישׁ מְדַבֵּר תִּהְפֹּכּוֹת: (יב) דִּי תִתְפַּצִּי מִן אֲרַחָא בִישָׁא וּמִן גְּבִרָא דִמְמַלֵּל מִפְּרִכִיתָא:
- (יג) הַעֲזֹבִים אֲרַחּוֹת יִשָּׂר לְלַכֵּת בְּדַרְכֵי חֲשָׁךְ: (יג) דְשִׁבְקִין אֲרַחְתָּא תִרְיָצָתָא וְאֲזַלִּין בְּאֲרַחְתָּא דַחֲשׁוּכָא:
- (יד) הַשְּׂמַחִים לַעֲשׂוֹת רָע יִגִּילוּ בְּתִהְפֹּכּוֹת רָע: (יד) דַּחֲרִין לְמַעֲבַד בִּישׁ וְדִיצִין בְּהוֹפְכָא דְבִישָׁתָא:

רש"י

- (יא) מזמה תשמור עליך – התורה תשמור (יג) מאיש מדבר תהפכות – הם האפקורסין שמטעין את ישראל מאמוני' ומהפכין את התורה לרעה:

חק לישראל – פרשת נח יום ד'

משנה – בבא קמא פרק ב'

(א) בייצד הרגל מועדת. לשבר בדרך הלוחה. הפהמה מועדת להלף בדרך ולשבר. היתה מבועטת, או שהיו צרורות מנתזין מתחת רגליה ושברה את הכלים, משלם חצי נזק. דרסה על הכלי ושברתו, ונפל על כלי ושברו, על הראשון משלם נזק שלם, ועל האחרון משלם חצי נזק. התרנגולים מועדין להלף בדרך ולשבר. היה דליל (נ"א דלי) קשור ברגליו, או שהיה מהדס ומשבר את הכלים, משלם חצי נזק:

רע"ב – (א) כילד הרגל מועדת – כלומר, באיזה דבר הרגל מועדת. ומשני, לשבר בדרך הילכה. בכך היא מועדת שמצבת כלים דרך הלכה: הבהמה מועדת – רישא תנא אבות, רגל ממא, שדרסה ברגליה. וסיפא תנא תולדות, שבהמה מועדת להלך כדרכה ולשבר בגופה ובשערה ובשליף שעליה דרך הלכה: היתה מבעטת – שינוי הוא זה, ותולדה דקרו, הלכך חצי נזק ותו לא: או שהיו לרורות מנתזין – רע"ג ללאו שינוי הוא אלא אורחיה הוא, רע"פ כן חצי נזק ותו לא, דהלכתא גמירא לה. ובכרות הנזק קאמר, דברה"ר

(ב) בייצד השן מועדת. לאכל את הראוי לה. הפהמה מועדת לאכל פרות וירקות. אכלה כסות או כלים, משלם חצי נזק. במה דברים אמורים. ברשות הנזק, אבל ברשות הרבים, פטור. אם נהנית, [משלם] מה שנהנית. בייצד [משלם] מה שנהנית. אכלה מתוך הרחבה, משלם מה שנהנית. מצדי הרחבה, משלם מה שהזיקה. מפתח החנות, משלם מה שנהנית. מתוך החנות, משלם מה שהזיקה:

רע"ב – (ב) כילד השן מועדת – באיזה דבר היא מועדת. ומשני, לאכול את הראוי לה: משלם חצי נזק – דמשונה הוא: דל"א וכו' – אכלה פירות או ירקות קאי, דברה"ר פטור דבעינן וביער בשדה אחר. אבל אכלה כסות וכלים אפילו ברה"ר חייב חצי נזק, דעבדי אנשי דמנחי כסות וכלים ברה"ר לפי שעה, והוי קרו ברה"ר וחייב: משלם מה שנהנית – לאו תשלומין מעלייתא, אלא אם אכלה דבר שדמיו יקרים רואים אותו כאילו הן שעורים,

(ג) הכלב והגדי שקפצו מראש הגג ושברו את הכלים, משלם נזק שלם, מפני שהן מועדין. הכלב שנטל חדרה והלף לגדיש, אכל חדרה והדליק הגדיש, על החרדה משלם נזק שלם, ועל הגדיש משלם חצי נזק:

חק לישראל – פרשת נח יום ד'

הניזק: ועל הגדיש משלם חצי נזק – דהוי כמו לכוונת, דהלכתא גמירי לה שמשלם חצי נזק:

רע"ב – (ג) מפני שהן מועדין – לקפוז. וברשות הניזק קאמר, דתולדה דרגל היא: חררה – עוגה שנאפית על גבי גחלים: על החררה משלם נזק שלם – דהוי שן ברשות

(ד) איזה הוא תם, ואיזה הוא מועד. מועד, כל שהעידו בו שלשה ימים. ותם, משׁיחזור בו שלשה ימים, דבְּרִי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מְאִיר אָמַר, מוּעֵד, שֶׁהָעִידוּ בּוֹ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים. וְתָם, כֹּל שֶׁיְהוּ הַתִּינוּקוֹת מִמְשִׁמְשִׁין בּוֹ וְאִינוּ נוֹגְחִין:

שיעידו בו שלשה ימים: ממשמשים בו – מושכים אותו ומשחקים בו ואינו נוגח. ובהא הלכה [כר"מ] שאין שור מועד חוזר לתמותו עד שיהו תינוקות משחקים בו:

רע"ב – (ז) משיחזור בו שלשה ימים – שרואה שורכים ואינו נוגח, חוזר לתמותו: שלשה פעמים – ואפילו ביום אחד. ואין הלכה כרבי ומאיר. ללא הוי מועד עד

(ח) שור המזיק ברשות הנזק ביצר, נגח, נגף, נשך, רבץ, בעט, ברשות הרבים, משלם חצי נזק. ברשות הנזק, רבי טרפון אומר נזק שלם, וחכמים אומרים חצי נזק. אומר להם רבי טרפון, ומה במקום שהקל על השן ועל הרגל ברשות הרבים, שהוא פטור, החמיר עליהם ברשות הנזק לשלם נזק שלם. מקום שהחמיר על הקרן ברשות הרבים לשלם חצי נזק, אינו דין שנחמיר עליה ברשות הנזק לשלם נזק שלם. אמרו לו, דיו לבא מן הדין להיות כנדון. מה ברשות הרבים חצי נזק, אף ברשות הנזק חצי נזק. אומר להם, אני לא אדון קרן מקרן, אני אדון קרן מרגל. ומה במקום שהקל על השן ועל הרגל ברשות הרבים, החמיר בקרן. מקום שהחמיר על השן ועל הרגל ברשות הנזק, אינו דין שנחמיר בקרן. אמרו לו, דיו לבא מן הדין להיות כנדון. מה ברשות הרבים חצי נזק, אף ברשות הנזק חצי נזק:

הלכך תסגר שבעת ימים ותו לא. מ"מ הכא לית ליה ליו, דסבירא ליה לר' טרפון דכי אמרינן דיו היכא ללא מפריך קל וחומר, כגון התם דשבעת ימים דשכינה לא כתיבי, אתא קל וחומר אייתי ארביסר, אתא דיו אפיק שבעה, ואוקי שבעה, אשתכח לאהני קל וחומר להני שבעה דאוקימנא ולא אפריך לגמרי. אבל הכא חצי נזק כתיב בין ברה"ר בין בחצר הניזק, ואתא קל וחומר ואייתי חצי נזק אחרינא ונעשה נזק שלם, אי דרשת דיו ותוקמיה אחזי נזק כלמעיקרא, אפריך ליה קל וחומר ולא אהני ולא מידי. ורבנן סברי דאפילו היכא דמפריך קל וחומר אמרינן דיו. והלכה כחכמים:

רע"ב – (ה) נגח נגף וכו' – כולן תולדות קרן הן: דיו לבא מן הדין להיות כנדון – קרן ברשות הניזק שאתה מביא מדין קרן ברה"ר. דקאמרת קרן שהחמיר עליה ברה"ר אינו דין שנחמיר עליה ברשות הניזק. דיו להיות כנדון, כקרן ברה"ר, ולא יהיה חייב ברשות הניזק אלא חצי נזק כמו שהוא חייב ברה"ר: אני לא אדון קרן מקרן – כדאמרו לעיל, אלא קרן מרגל. מקום שהחמיר עליו בשן ורגל אינו דין שנחמיר בקרן: דיו לבא מן הדין – דסוף סוף אי לאו קרן ברשות הרבים לא משכחת דל קל וחומר. ורבי טרפון אע"ג דבעלמא אית ליה דיו, דמדאורייתא הוא, דכתיב (במדבר יב) הלא תכלם שבעת ימים, קל וחומר לשכינה י"ד יום, אלא דיו לבא מן הדין להיות כנדון,

חק לישראל – פרשת נח יום ד'

(1) אדם מועד לעולם, בין שוגג, בין מזיד, בין ער, בין ישן. סמא את עין חברו ושבד את הכלים, משלם נזק שלם:

רע"ב – (1) בין ער בין ישן – אם היה ישן וברא אחר וישן בלדו, והזיק שני לראשון, חייב. ואם הזיק לראשון לשני, פטור. ואם שכבו יחד, כל אחד מהם שהזיק את חברו חייב. לפי ששניהם מועדים זה לזה: סימא את עין חברו – אפילו בשוגג חייב בזק. אבל לא בארבעה דברים, ללא מחייב בארבעה דברים אלא מזיד, או קרוב למזיד:

גמרא – בבא קמא דף י"ז ע"ב

תנו רבנן תרנגולין שהיו מפריחין ממוקום למקום ושברו כלים בכנפיהן משלם נזק שלם ברוח שבכנפיהן משלמין חצי נזק סומכוס אומר נזק שלם תניא אידך תרנגולין שהיו מהדסין על גבי עיסה ועל גבי פירות וטינפו או ניקרו משלם נזק שלם העלו עפר או צרורות משלמין חצי נזק סומכוס אומר נזק שלם תניא אידך תרנגול שהיה מפריח ממוקום למקום ויצתה רוח מתחת כנפיו ושיברה את הכלים משלם חצי נזק.

תניא כותיה דרבא בהמה מועדת לשבר בדרך הלוכה כיצד בהמה שנכנסה לחצר הניזק והזיקה בגופה דרך הלוכה ובשערה דרך הלוכה באוכף שעליה ובשליף שעליה ובפרומביא שבפיה ובזוג שבצוארה וחמור במשאו ועגלה מושכת בקרון משלם נזק שלם:

רש"י על הגמרא

כנפיהם – שנגעו בכנפיהם בכלי: רוח
שכנפיהם – היינו לרוכות לכוו הווא:
מהדסין – מרקלין: ונקרו – צחרטוס שלהם
שקורין צי"ק: העלו עפר – מן הארץ לעיסה:
בפרומביא – רסן: זוג – אישקליטא:

זוהר – נח דף סח' ע"א

אמר רבי יהודה אף על גב דזפאה הוה נח לאו איהו פראי (בגין) דקודשא בריה הוא יגין על עלמא בגיניה:

תא חזי, משה לא תלה מלה בזכותיה אלא בזכות אבהו קדמאי. אבל נח לא הוה ליה במאן דיתלי בזכותא פמשה. אמר רבי יצחק ועם כל דא פיון דאמר ליה קודשא בריה הוא והקמת את בריתי אתך הוה ליה למבעי רחמי עליהו. וקרבנא דאקריב לבתר, דיקריב ליה מן קדמת דנא דלמא ישכח רוגזא מעלמא:

אמר רבי יהודה מאי הוה ליה למעפד דהא חייבי עלמא הוו מרגיזין קמי קודשא בריה הוא ואיהו יקריב קרבנא. אלא ודאי נח דחיל על גרמיה הוה,

חק לישראל – פרשת נח יום ד'

בגין דלא יערע ביה מותא בגו חייבי עלמא דההו חמי עובדיהון בישא כל יומא, והיך מרגזון קמי קודשא בריה הוא כל יומא:
 רבי (אלעזר פתח) יצחק אמר כל זמנא דחייבי עלמא אסגיא, זכא דאשתכח בינייהו הוא אתפס בקדמיתא. דכתיב, (יחזקאל ט) וממקדשי תחלו. ותנינן אל תקרי ממקדשי אלא ממקודשי. ונח היך שזיב ליה קודשא בריה הוא בין כל אנון חייביא. אלא בגין דיפקון מניה תולדין בעלמא דההו צדיק פדקא יאות:

ותו דאיהו אתרי בהו כל יומא ויומא ולא קבילו מניה, וקיים בנפשיה קרא דכתיב, (יחזקאל א) ואתה פי הזהרת דשע וגו'. וכתיב ואתה את נפשך הצלת. מכאן כל מאן דאזהר לחייבא אף על גב דלא קביל מניה הוא שזיב ליה לגרמיה וההוא חייבא אתפס בחוביה. ועד כמה יזהר ליה עד דימחי ליה הא אוקמוה חבריאי:

הלכה – שולחן ערוך יורה דעה סימן קפא ואילך

סימן קפא – איסור גילוח הפאות:

(יא) פאות הזקן הם ה', ורבו בכס הדעות, לפיכך ירא שמים יצא את כולם ולא יעביד תער על כל זקנו כלל. (ואפילו תחת הגרון (ב"י בשם אגרת ר"י וסמ"ג):

סימן רג – איזה דברים משובחים ואיזה הם מגונים:

(ד) צריך ליזהר שלא ידור שום דבר, ואפילו צדקה אין טוב לידור; אלא אם ישנו בידו, יתן מיד; ואם לאו, לא ידור עד שיהיה לו. ואם פוסקים צדקה וצריך לפסוק עמהם, יאמר: בלא נדר:

סימן רמו – שחייב כל אדם בת"ת, והיאך לומדים בשכר:

(א) כל איש ישראל חייב בתלמוד תורה, בין עני בין עשיר, בין שלם בגופו בין בעל יסורים, בין בחור בין זקן גדול. אפילו עני המחזור על הפתחים, אפילו בעל אשה ובנים, חייב לקבוע לו זמן לתלמוד תורה ביום ובלילה, שנאמר: והגית בו יומם ולילה (יהושע א, ה). ובשעת הדחק, אפילו לא קרא רק קריאת שמע שחרית וערבית, לא ימוש מפיד (ישעיהו נט, כא) קרינן ביה (הגהות מיימוני פ"א וסמ"ג עשין י"ב). ומי שא"א לו ללמוד, מפני שאינו יודע כלל ללמוד או מפני הטרדות שיש לו, יספיק לאחרים הלומדים: הגה – ותחשב לו כאילו לומד בעצמו (טור). ויכול אדם להתנות עם חבירו שהוא יעסוק בתורה והוא ימציא לו פרנסה ויחלוק עמו השכר, אבל אם כבר עסק בתורה אינו יכול למכור לו חלקו בשביל ממון שיתנו לו. (תא"ז נתיב ב' מש"ס דסוטה):

(ג) עד אימתי חייב ללמוד, עד יום מותו, שנאמר: ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך (דברים ד, ט). וכל זמן שלא יעסוק בתורה, הוא שוכח:
 (יט) תחלת דינו של אדם על ת"ת, ואחר כך על שאר מעשיו:

לע"נ

זאב ואיים בן שרדה, גר גבריאל בן סוזן, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרדה ז"ל.